

Кәсіптік стандарт: «Агроорман мелиорациясы»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолданылу аясы: Агроорман мелиорациясы
2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:
 - 1) Агролесомелиорация – Қорғаныш орман екпелерімен ауыл шаруашылығы алқаптарының табиғи жағдайларын жақсарту мәселелерін қамтитын мелиорация бөлімі
 - 2) Қорғаныш орман өсіру – Құрғақ желмен, құрғақшылықпен және топырақ эрозиясымен күресу үшін ағаш өсіру
 - 3) Агроорман мелиоративтік екпе – Ауыл шаруашылығы алқаптарын табиғи және антропогендік факторлардың қолайсыз әсерінен қорғауға арналған орман екпесі
 - 4) Эрозияға қарсы орман екпесі – Топырақты эрозиядан қорғауға арналған орман екпесі
 - 5) Қорғаныш орман екпелері жүйесі – Шаруашылықтың, ауданның, өңірдің бүкіл аумағын қорғауды қамтамасыз ететін қорғаныш орман екпелерінің әртүрлі түрлерінің жиынтығы
 - 6) Агроорман мелиоративтік ауданы – Агроорман мелиорациялық екпелерді орналастыру мен құрудың бірыңғай қағидаттарын айқындайтын біртекті рельефі, топырағы және климаты бар табиғи аймақтың бөлігі
 - 7) Агроорман мелиорациялық қоры – Агроорман мелиорациялық екпелерді құруға арналған алаңдар жиынтығы
 - 8) Агроорман мелиорациялық құрылғы – Қорғаныш орман екпелерінде шаруашылықты ұйымдастыру және жүргізу жобасын жасауды қамтамасыз ететін жұмыстар жүйесі. Қорғаныш орман екпесінің құрылымы-оның тұтастығына, тұрақтылығына және қорғаныш қасиеттеріне әсер ететін орман екпесін құрайтын компоненттердің өзара байланысты орналасуы
 - 9) Қорғаныш орман екпелерін өсіру технологиясы – Қорғаныш орман екпелерін өсіруді қамтамасыз ететін дәйекті өндірістік процестердің жиынтығы
 - 10) Орманды қорғау екпелерін реконструкциялау – Орман екпелерініңмещысу схемасын, құрамын, құрылымын немесе мөлшерін түбегейлі өзгерту
3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады
 - 1) –

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Агроорман мелиорациясы
5. Кәсіптік стандарттың коды: A02400026
6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:
 - A Ауыл, орман және балық шаруашылығы
 - 02 Орман шаруашылығы және ағаш дайындау
 - 02.4 Орман шаруашылығы және ағаш дайындаумен байланысты көрсетілетін қызметтер
 - 02.40 Орман шаруашылығы және ағаш дайындаумен байланысты көрсетілетін қызметтер
 - 02.40.0 Орман шаруашылығы және ағаш дайындаумен байланысты көрсетілетін қызметтер
 - A Ауыл, орман және балық шаруашылығы
 - 02 Орман шаруашылығы және ағаш дайындау
 - 02.1 Орман шаруашылығы және өзге де орман шаруашылығы қызметі
 - 02.10 Орман шаруашылығы және өзге де орман шаруашылығы қызметі
 - 02.10.0 Орман шаруашылығы және өзге де орман шаруашылығы қызметі
7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Агроорман мелиорациясы; қорғаныш орман өсіру; қорғаныш орман екпелерін өсіру технологиялары; орманды қорғау екпелерін реконструкциялау саласындағы орман шаруашылығы қызметкерлерінің кәсіби білімдері мен іскерліктерінің сипаттамасы
8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:
 - 1) Орман шаруашылығындағы біліктілігі жоқ жұмысшы - 1 СБШ-нің деңгейі
 - 2) Орман дақылдарын өндіру шебері - 4 СБШ-нің деңгейі
 - 3) Агроорман мелиораторы (орташа біліктілік деңгейі) - 5 СБШ-нің деңгейі
 - 4) Орман дақылдары жөніндегі инженерлер - 6 СБШ-нің деңгейі
 - 5) Инженер-орман патологы - 6 СБШ-нің деңгейі
 - 6) Участке бастығы (орман шаруашылығында) - 7 СБШ-нің деңгейі

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы «Орман шаруашылығындағы біліктілігі жоқ жұмысшы»:

Топтың коды:	9211-4		
Қызмет атауының коды:	9211-4-003		
Кәсіптің атауы:	Орман шаруашылығындағы біліктілігі жоқ жұмысшы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	1		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	37-шығарылым "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (37-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 16 қаңтардағы № 13 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 17 қаңтарда № 19889 болып тіркелді. Орман шаруашылығында біліктілігі жоқ жұмысшы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: бастауыш білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	9211-4-007 - Ағаштарға күтім жасау жөніндегі жұмысшы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Отырғызу, агротехникалық іс-шаралар (суару, топырақты қопсыту және қопсыту, органикалық тыңайтқыштар енгізу, құрғақ бұтақтарды кесу және құраған жерлерді жинау).		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Қорғаныс екпелерін құру үшін дайындық және негізгі жұмыстарды орындау 2. Көктемгі және күзгі орман отырғызу жұмыстарын жүргізу. Агротехникалық және орман шаруашылығын күту жұмыстарын жүргізу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Қорғаныс екпелерін құру үшін дайындық және негізгі жұмыстарды орындау	Дағды 1: Қорғаныш екпелерін құруға дайындық бойынша біліктілігі жоқ жұмыстарды жүргізу	Машықтар:	
		1. Орман-мәдени алаңда дайындық жұмыстарын жүргізу (құраған ағаштарды, тастарды жинау, тазалау және т.б.). 2. Орман-мәдени алаңның шекараларында бағаналар орнату. 3. Орман-мәдени алаңда қазу орындарын дайындаңыз, қар бүршіктерін жасаңыз. 4. Отырғызу материалын алаңға қазып алыңыз немесе оның қарлы бортын салыңыз. 5. Механикаландырылған отырғызудан кейін көшеттерді қолмен отырғызу, дақылдарды толықтыру, көшеттерді мандрельдеу. 6. Ағаш отырғызу машиналарында (отырғызғыштарда) көшеттерді механикаландырылған отырғызуды жүзеге асыру. 7. Өсімдіктерді механикалық отырғызу кезінде мандрельдің орындалуын ұйымдастырыңыз және бақылаңыз. 8. Көшеттерді арамшөптерден тазарту және қопсыту. 9. Қатар аралықтарында шөп шабу.	

		Білімдер: 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Топырақты өңдеудің әртүрлі жүйелері мен әдістерінің технологиялары. 5. Рұқсат етілген гербицидтерді қолдануға қойылатын талаптар, оларды енгізу нормалары мен мерзімдері. 6. Термиялық өңдеуді жүргізу кезіндегі өрт қауіпсіздігі қағидалары. 7. Орман-мәдени тіректерді орнату бойынша ГОСТтар мен Салқындатқыштар. 8. Машиналар мен механизмдердің техникалық сипаттамалары мен жұмыс нұсқаулары. 9. Еңбекті қорғау, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Көктемгі және күзгі орман отырғызу жұмыстарын жүргізу. Агротехникалық және орман шаруашылығын күту жұмыстарын жүргізу	Дағды 1: Орман қорғау екпелерін отырғызу және оларға күтім жасау жұмыстары	Машықтар: 1. Ағаш отырғызу ережелерін сақтау. 2. Отырғызу материалдарының ашық тамыр жүйесінің кебуіне жол бермеңіз. 3. Жабық тамыр жүйесі бар ағаштарды отырғызу кезінде топырақ комасының құлауына жол бермеңіз. 4. Агротехникалық шараларды (суару, арамшөптерді жою және топырақты қопсыту, органикалық тыңайтқыштарды қолдану) дұрыс және уақтылы жүргізу. 5. Ағаш өсіру шараларын дұрыс жүргізіңіз.
		Білімдер: 1. Орман-мәдени алаңда, бағаналарды орнату және орман-мәдени алаңды шектеу жөніндегі дайындық жұмыстарының қағидалары мен талаптары. 2. Қазбаларды дайындау және оларға отырғызу материалын орналастыру ережелері. 3. Қар борты мен оны жабуға арналған материалдарды орындауға қойылатын талаптар. 4. Көшеттер мен көшеттерді қолмен отырғызу талаптары, нормативтері мен ережелері, отырғызу сапасына қойылатын талаптар. 5. Механикаландырылған ағаш отырғызу жұмыстарын жүргізу жөніндегі нұсқаулықтар, қағидалар мен талаптар. 6. Орман дақылдарына агротехникалық күтім жүргізуге қойылатын талаптар. 7. Орман-мәдени жұмыстарды механикаландыру кезінде техниканы, жабдықтар мен құрылғыларды пайдалану кезіндегі қауіпсіздік техникасы жөніндегі ереже. 8. Орындалатын жұмыстардың сапасына қойылатын талаптар. 9. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.
		Дағдыны тану мүмкіндігі: -
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Физикалық төзімділік Байланыс Бастама	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	3	Орманшы (орманды қорғау жөніндегі мемлекеттік инспектор)	
	4	Отырғызу материалын өсіру шебері	
	4	Орман-мәдени өндіріс шебері	
10. Кәсіптің карточкасы «Орман дақылдарын өндіру шебері»:			
Топтың коды:	6210-9		
Қызмет атауының коды:	6210-9-005		
Кәсіптің атауы:	Орман дақылдарын өндіру шебері		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Табиғат қорғау ұйымдарының, орман шаруашылығы ұйымдарының және мамандандырылған ұйымдардың басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары, 2017 жылғы 14 наурыздағы № 120 Орман-мәдени өндіріс шебері		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Орман ағашын жығышы	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Орман дақылдарын отырғызу және өсіру бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және орындау.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Орман қорғау екпелеріне дайындық жұмыстары және топырақты өңдеу. 2. Агроорман мелиорациялық екпелерді құру 3. Құрылған орман қорғау екпелеріне күтім жасау. 4. Ағаш отырғызу жұмыстарының сапалы орындалуын бақылау және сақтау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Орман қорғау екпелеріне дайындық жұмыстары және топырақты өңдеу.	Дағды 1: Механикаландырылған, химиялық өңдеу	Машықтар:	
		1. Орман қорғау екпелерін отырғызуға учаскені дайындау бойынша жұмыстарды ұйымдастыру (бағаналарды орнату, учаскені тазарту, тастарды жинау және т. б.) 2. Топырақты өңдеуді ұйымдастыру және жүргізу: механикалық (машиналар мен механизмдерді қолдана отырып), химиялық (гербицидтерді қолдана отырып). 3. Топырақты өңдеу бойынша барлық агротехникалық талаптарды орындау (өңдеу жүйесі, жер жырту тереңдігі және т.б.). 4. Топырақты өңдеуге арналған машиналар мен механизмдердің оңтайлы жүйесін анықтау.	

		Білімдер: 1. Заңдар орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі өзге де заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Топырақты өңдеудің әртүрлі жүйелері мен әдістерінің технологиялары. 5. Рұқсат етілген гербицидтерді қолдануға қойылатын талаптар, оларды енгізу нормалары мен мерзімдері. 6. Термиялық өңдеуді жүргізу кезіндегі өрт қауіпсіздігі қағидалары. 7. Орман-мәдени тіректерді орнату бойынша ГОСТтар мен Салқындатқыштар. 8. Машиналар мен механизмдердің техникалық сипаттамалары мен жұмыс нұсқаулары. 9. Еңбекті қорғау, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Агроорман мелиорациялық екпелерді құру	Дағды 1: Қорғаныш орман екпелерін отырғызу	Машықтар: 1. Отырғызу материалын орман питомнигінен отырғызу орнына тасымалдауды ұйымдастыру. 2. Отырғызу материалын отырғызуға дайындауды ұйымдастырыңыз (зақымдалған және ұзын тамырларды кесу, спикер жасау және т.б.). 3. Жобаға сәйкес орман өсіру алаңына өсімдіктер отырғызуды жүргізу орман дақылдары. 4. Отырғызу агротехникасын орындау үшін отырғызушылардың жұмысын бақылау. 5. Өсімдіктерді механикалық отырғызу кезінде мандрельдің орындалуын ұйымдастырыңыз және бақылаңыз. 6. Өсімдіктерді отырғызу үшін машиналар мен механизмдерді қолданыңыз. Білімдер: 1. Заңдар орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі өзге де заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Әр түрлі орман түрлерінің тұқымдарының биологиялық ерекшеліктері. 5. Стимуляторларды, фунгицидтерді және өсу заттарын қолдануға қойылатын талаптар. 6. Орман өсіру алаңына тұқым себу схемалары. 7. Орман-мәдени жұмыстарға арналған машиналар жүйесі. 8. Еңбекті қорғау, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 3: Құрылған орман қорғау екпелеріне күтім жасау.		

	Дағды 1: Агротехникалық, химиялық күтімдерді жүргізу және дақылдарды толықтыру	Машықтар: 1. Ауа-райына байланысты агротехникалық күтімнің әдістерін, мерзімдерін және жиілігін анықтау. 2. Арамшөптермен механикалық жолмен немесе гербицидтерді қолдану арқылы күресіңіз. 3. Орман дақылдарын толықтыру. 4. Зиянкестер мен ауруларға қарсы іс-шараларды орындау.
		Білімдер: 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Агротехникалық күтімді орындау технологиясы. 5. ҚР аумағында қолдануға рұқсат етілген гербицидтерді, фунгицидтерді, арборицидтерді және басқа да пестицидтерді пайдалануға қойылатын талаптар. 6. Күтім жұмыстарын орындауға арналған машиналар мен жабдықтардың техникалық сипаттамалары. 7. Орман дақылдарын толықтыруды жүргізудің агротехникасы. 8. Еңбекті қорғау, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 4: Ағаш отырғызу жұмыстарының сапалы орындалуын бақылау және сақтау.	Дағды 1: Қорғаныш орман екпелерін өсіруді ұйымдастыру және басшылық ету	Машықтар: 1. Қорғаныш орман екпелерін отырғызу, өсіру және оларда шаруашылық жүргізу жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру және оларға басшылық жасау. 2. Материалдық және еңбек шығындарын төмендетуге бағытталған агроорман-мелиорациялық жұмыстардың озық технологиясын әзірлеуді және енгізуді қамтамасыз ету. 3. Басқа эрозияға қарсы іс-шаралармен кешенде топырақ пен ауыл шаруашылығы алқаптарын қолайсыз құбылыстардан қорғауға кепілдік беретін екпелердің тіршілігін және ұзақ мерзімділігін, олардың мелиорациялық тиімділігін арттыруды қамтамасыз ету.
		Білімдер: 1. Қорғаныш орман өсіру мәселелері бойынша бұйрықтар, өкімдер және басқа да басшылық құжаттар. 2. Агроорман мелиорациялық жұмыстардың жобалау-сметалық құжаттамасын түсіну. 3. Ішкі еңбек тәртібі ережелері. 4. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Бастамашылық Қарым-қатынас Өз шешімдерінің дұрыстығына сендіру қабілеті Өз әрекеттері мен бағыныштылардың жұмысы үшін жауапкершілік Білім беруді арттыруға, өзін-өзі тәрбиелеуге және білім жинақтауға ұмтылу Жұмысты жоспарлау мүмкіндігі	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:

Кәсіптермен байланыс:	5	Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі Техник	
	6	Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі Инженер	
	7	Учаске бастығы (орман шаруашылығында)	
	7	Орман шаруашылығындағы басшы (басқарушы, меңгеруші)	
11. Кәсіптің карточкасы «Агроорман мелиораторы (орташа біліктілік деңгейі)»:			
Топтың коды:	3143-0		
Қызмет атауының коды:	3143-0-001		
Кәсіптің атауы:	Агроорман мелиораторы (орташа біліктілік деңгейі)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Табиғат қорғау ұйымдарының, орман шаруашылығы ұйымдарының және мамандандырылған ұйымдардың басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары, 2017 жылғы 14 наурыздағы № 120 Агроорман мелиораторы (біліктілігі орташа)		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Орман ағашын жығыушы	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3143-0-005 - Орман өсіруші ехник 3143-0-002 - Ормандарды молайту және орман өсіру жөніндегі техник		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Орман шаруашылығы мекемесі бойынша орман қорғау жұмыстарын жүргізуді ұйымдастыру.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Орман өсіру және олардың өнімділігін арттыру, ормандарды қорғау және қорғау жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру. 2. Орманның су қорғау, қорғау, климатты реттеу, санитарлық-гигиеналық қасиеттерін күшейту жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Орман өсіру және олардың өнімділігін арттыру, ормандарды қорғау және қорғау жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру.			

	Дағды 1: қорғаныш орман екпелерін өсіру және оларды қорғау жөніндегі жұмыстарды орындау	Машықтар: 1. Агроорман мелиорациясы және оларда орман шаруашылығы жұмыстарын жүргізу мақсатында қорғаныш орман екпелерін отырғызу және өсіру жөніндегі жұмысты ұйымдастыру. 2. Қорғау екпелерінің әртүрлі түрлерінде агроорман мелиорациялық жұмыстардың технологияларын қамтамасыз ету. 3. Орман шаруашылығы және орман кептіру жұмыстарын, қарапайым гидротехникалық құрылыстар салуды ұйымдастыру. 4. Орман екпелерін және қоршаған ортаны қорғау және қорғау жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру. 5. Еңбекті ұйымдастыруды жетілдіру жөніндегі іс-шараларды әзірлеуге және енгізуге қатысу. 6. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормаларының сақталуын қамтамасыз ету. 7. Орман мелиорациялық жұмыстарды жүргізудің жоспарлы құжаттамасын әзірлеу және жоспарлардың орындалуын қамтамасыз ету. 8. Орындалған орман мелиорациялық жұмыстарды техникалық қабылдауды жүзеге асыру. 9. Қорғаныш орман екпелеріне түгендеу және тексеру жүргізуді ұйымдастыру және олардың нәтижелері бойынша белгіленген іс-шараларды жүзеге асыру. 10. Қажетті жедел есепке алуды және статистикалық есептілікті жүргізу. Білімдер: 1. Қазақстан Республикасының Конституциясы. 2. ҚР Орман Кодексі. 3. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы" Қазақстан Республикасының заңдары. 4. Қазақстан Республикасының заңдары және өзге де заңнамалық және заңға тәуелді нормативтік құқықтық актілері. 5. Орман мелиорациялық жұмыстарды ұйымдастыруға, агротехника мен технологияға қатысты басшылық, нормативтік, нұсқаулық және әдістемелік материалдар. 6. Орман белдеулерін орналастыруға және жобалауға қойылатын талаптар, ғылым жетістіктері және қорғаныш орман өсіру саласындағы озық тәжірибе. 7. Экономика, еңбекті ұйымдастыру және басқару негіздері, Қоршаған ортаны қорғау саласындағы заңнаманың негіздері, Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі: Дағды 1: Қорғаныш орман екпелерінің су қорғау, климатты реттеу және санитарлық-гигиеналық функцияларын орындауды қамтамасыз ету	Машықтар: 1. Каналдар, су айдындары бойында, ауыл шаруашылығы алқаптарында және қалалар мен елді мекендердің айналасында отырғызу жұмыстарын ұйымдастыруға және жүргізуге қатысу. 3. Ғылыми-зерттеу мақсаттары үшін мемлекеттік орман қоры учаскелерін пайдалануды ұйымдастыру және қатысу. 4. Мәдени-сауықтыру, рекреациялық, туристік және спорттық мақсаттар үшін мемлекеттік орман қоры учаскелерін пайдалануды ұйымдастыру және қатысуға. 5. Орман пайдаланушылардың орманды жанама пайдалану жөніндегі жұмыстардың дұрыстығын тексеру.
Еңбек функциясы 2: Орманның су қорғау, қорғау, климатты реттеу, санитарлық-гигиеналық қасиеттерін күшейту жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру.		

		Білімдер:	
		1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Мемлекеттік орман қоры бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылары, нұсқаулықтары, санитариялық қағидалары, нұсқаулықтары және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Орманның су қорғау, климатты реттеу және санитарлық-гигиеналық функцияларын орындайтын орман екпелерін қорғау және сақтау жөніндегі талаптар. 5. Еңбекті қорғау, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Бастамашылық Физикалық төзімділік Байланыс Орындаушылық Командада жұмыс істей білу Ақпаратпен жұмыс істей білу		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Орман дақылдары инженері	
	6	Инженер-орман патологы	
12. Кәсіптің карточкасы «Орман дақылдары жөніндегі инженерлер»:			
Топтың коды:	2132-1		
Қызмет атауының коды:	2132-1-014		
Кәсіптің атауы:	Орман дақылдары жөніндегі инженерлер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ҚР АШМ табиғатты қорғау ұйымдарының, орман шаруашылығы ұйымдарының және КЛХиЖМ мамандандырылған ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары, 2-тарау 2-параграф. Орман дақылдары инженері		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2132-1-013 - Орман пайдалану және орман өсіру жөніндегі инженерлер 2132-1-009 - Орманды қалпына келтіру жөніндегі инженерлер		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Мемлекеттік орман қоры алқаптарында және өзге де санаттағы алқаптарда (ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерде, құмдарда және т.б.) ормандарды молықтыру және орман өсіру, сондай-ақ ормандардың тұқымдық құрамын жақсарту және олардың өнімділігі мен беріктігін арттыру жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру және үйлестіру.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру: отырғызу материалын өсіру, орман дақылдарын құру және табиғи жаңаруға жәрдемдесу. 2. Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі құжаттаманы сапалы жүргізуді қамтамасыз ету.
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру: отырғызу материалын өсіру, орман дақылдарын құру және табиғи жаңаруға жәрдемдесу.	Дағды 1: Орман питомнигінде отырғызу материалын өсіру	Машықтар:
		1. Питомник жұмыстарының өндірістік-шаруашылық жоспарын, агротехникалық іс-шаралардың күнтізбелік жоспарларын жасау. 2. Қабылданған технологияларға сәйкес орман питомнигіндегі маусымдық жұмыстарды үйлестіру және ұйымдастыру. 3. Питомниктердің өндірістік бөлімшелерінде отырғызу материалын техникалық қабылдау және түгендеу жүргізу. 4. Көшеттерді зиянкестер мен аурулардан қорғау және алдын алу бойынша іс-шаралар жоспарын әзірлеу. 5. Отырғызу материалын өсіру және питомниктік жұмыстарды механикаландыру бойынша озық технологияларды зерделеу, талдау және енгізу. 6. Өртке қарсы профилактика жөніндегі іс-шараларды әзірлеу және жүргізуді бақылау. 7. Жоғары тұрған ұйымдарға есептіліктің барлық түрлерін дайындау және ұсынуды қамтамасыз ету. 8. Есепке алу бойынша техникалық құжаттаманы (орман питомниктерін есепке алу кітабы және т.б.), статистикалық есептілікті жүргізу, орманды қалпына келтіру өндірісінің жай-күйі мәселелері бойынша талдамалық қорытындылар мен анықтамалар жасау.
		Білімдер:
		1. Орман шаруашылығы, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, қоршаған ортаны қорғау және табиғатты ұтымды пайдалану жөніндегі нормативтік құжаттама және заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі Жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылары, қағидалары, нұсқаулықтары және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Ағаш және бұта түрлерінің орман және биологиялық сипаттамалары. 5. Отырғызу материалын өсірудің әртүрлі технологиялары мен агротехникалық шаралары. 6. Механикаландыру құралдары, олардың негізгі сипаттамалары және питомник жұмыстарын жүргізу кезінде қолданылуы. 7. Әртүрлі тыңайтқыштарды, стимуляторларды, гербицидтерді және басқа химиялық және биологиялық препараттарды қолдану әдістері, нормалары және кезеңі. 8. Еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік талаптары. 9. Экономика және өндірісті ұйымдастыру, Еңбек және басқару негіздері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 2: Орман дақылдарын құру және табиғи жаңаруға жәрдемдесу	Машықтар: 1. Мемлекеттік орман қорындағы орман мәдени жұмыстарының көлемін айқындау, орман дақылдарын егу және отырғызу, құндылығы төмен екпелерді реконструкциялау және табиғи жаңаруға жәрдемдесу шаралары бойынша жобалық техникалық құжаттаманы тексеру және бекітуге дайындау. 2. Орман-мәдени жұмыстарды жүргізу бойынша күнтізбелік жоспарлар жасау. 3. Агротехникалық іс-шаралардың уақтылы және дұрыс орындалуын, орман дақылдарын құру және табиғи жаңаруға жәрдемдесу жөніндегі жұмыстардың сапасын ұйымдастыру және бақылау. 4. Арамшөптердің құрамын анықтаңыз және олармен күресу шараларын жасаңыз. 5. Тыңайтқыштардың әртүрлі түрлерін және өсімдіктердің өсуін биологиялық реттегіштерді қолдану қажеттілігі мен мерзімдерін анықтаңыз. 6. Тұрақты тұрақты өнімді орман дақылдарын өсіру жөніндегі іс-шараларды, өртке қарсы алдын алу және екпелерді зиянкестер мен аурулардан қорғау жөніндегі шараларды әзірлеу және енгізу. 7. Орман дақылдарының кебу немесе өлу себептерін анықтаңыз. 8. Ормандардың табиғи жаңаруына жәрдемдесу бойынша өткізілген іс-шаралармен орман дақылдары мен алаңдарды техникалық қабылдауды және түгендеуді жүзеге асыру. 9. Орман дақылдарын орман жамылған алаңға көшіру процесін бақылау. 10. Орман-мәдени жұмыстарды барынша механикаландыру үшін механизмдер мен жабдықтардың ассортиментін таңдау. 11. Ормандарды қалпына келтіру және орман өсіру саласындағы ғылым мен техниканың жетістіктерін талдау және қолдану. 12. Есепке алу бойынша техникалық құжаттаманы (орман дақылдарын есепке алу кітабы және т.б.), статистикалық есептілікті жүргізу, орман-мәдени өндірістің жай-күйі мәселелері бойынша талдамалық қорытындылар мен анықтамалар жасау.
---	---

		Білімдер: 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі Жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылары, нұсқаулықтары, қағидалары, нұсқаулықтары және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Орман дақылдарын өндіруде қолданылатын озық технологиялар, орман дақылдарын құру мен өсірудің агротехникалық тәсілдері. 5. Орман зиянкестері мен ауруларының биологиясы, оларды бақылау әдістері мен құралдары. 6. Тыңайтқыштардың әртүрлі түрлерін және басқа өсу реттегіштерін қолдану құрамы, мерзімі және нормалары. 7. Орман-мәдени өндірісте қолданылатын механикаландыру құралдары және олардың техникалық сипаттамалары. 8. Отандық және шетелдік ғалымдардың ормандарды қалпына келтіру және орман өсіру саласындағы тәжірибесі. 9. Экономика және өндірісті ұйымдастыру, Еңбек және басқару негіздері. 10. Еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі құжаттаманы сапалы жүргізуді қамтамасыз ету.	Дағды 1: Қорғау екпелерінің өнімділігін арттыру жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру	Машықтар: 1. Орман учаскелеріне техникалық тексеру жүргізу. Орман учаскелерін, сызбаларды және басқа да қажетті құжаттарды техникалық тексеру актісін ресімдеу. 2. Ормандарды қорғау, қорғау, молықтыру, орман өсіру жөніндегі іс-шараларды жүзеге асыруға тапсырыстарды орналастыру жөніндегі құжаттаманы дайындау. 3. Қорғаныш орман екпелерін өндіру жобаларын тексеруді және оларды бекіту үшін дайындауды жүзеге асыру. 4. Орман қорғау жұмыстарының агротехникалық мерзімдері мен сапасын, сондай-ақ осы жұмыстарды орындау кезінде ормандардағы өрт қауіпсіздігі ережелерінің сақталуын бақылау. 5. Орман қорғау жұмыстарының жедел-күнтізбелік жоспарларын жасауға, ормандардағы өртке қарсы профилактика, орман екпелерін техникалық қабылдау, түгендеу және тексеру жөніндегі іс-шараларды әзірлеуге және орындауға қатысу. 6. Орман дақылдарын есепке алу кітабын, сондай-ақ орман дақылдарын есепке алу және белгіленген есептілікті жүргізу. 7. Ормандарды қорғау, қорғау және молықтыру бойынша жүргізілетін іс-шаралардың тиімділігін талдау. 8. Орман-мәдени өндірісті ұйымдастырудың озық отандық және шетелдік тәжірибесін зерделеу және оның таралуын қамтамасыз ету.

		Білімдер:	
		1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер. 2. Орман селекциясы және орман тұқым шаруашылығы мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылары, нұсқаулықтары, қағидалары, нұсқаулықтары және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Орман тұқым шаруашылығы және селекция негіздері, екпелер мен ағаштардың селекциялық санаттары, тұрақты орман тұқымы базасының объектілерін іріктеудің, отырғызудың және қалыптастырудың негізгі принциптері. 5. Ағаш және бұта түрлерінің биологиялық ерекшеліктері. 6. Орман тұқымы базасының объектілерін қалаудың және қалыптастырудың инновациялық тәсілдері. 7. Еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Тәуелсіздік және қабылданған шешімдерге сенімділік Командада жұмыс істей білу Жұмыстың жаңа әдістерін, қарқынды технологияларды әзірлеу қабілеті Ақпараттың үлкен көлемін талдау және салыстыру мүмкіндігі Жұмыстағы жауапкершілік пен адалдық Басқалармен қарым-қатынасты басқару Жаңашылдыққа ұмтылу, көзқарастардың кеңдігі, эрудиция		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Орман питомнигінің бастығы	
	8	Станция директоры (мемсортостанция, орман тұқымы, машина сынау)	
	7	Орман шаруашылығындағы басшы (басқарушы, меңгеруші)	
13. Кәсіптің карточкасы «Инженер-орман патологы»:			
Топтың коды:	2132-1		
Қызмет атауының коды:	2132-1-011		
Кәсіптің атауы:	Инженер-орман патологы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	2017 жылғы 14 наурыздағы табиғат қорғау ұйымдарының, орман шаруашылығы ұйымдарының және мамандандырылған ұйымдардың басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			

Қызметтің негізгі мақсаты:	Популяция жағдайының маңызды биологиялық көрсеткіштерін анықтау, алынған деректерді талдау негізінде Зиянкестер популяциясының одан әрі дамуы туралы болжам жасау және жою шараларын жүргізудің орындылығы туралы мәселені шешу.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Санитарлық-сауықтыру немесе истребительдік жобаларды әзірлеу үшін орман-патологиялық тексеруді ұйымдастыру 2. Зиянды организмдердің түрлік құрамын анықтау және зиянды организмдердің ошақтарын түгендеу жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру.
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Санитарлық-сауықтыру немесе истребительдік жобаларды әзірлеу үшін орман-патологиялық тексеруді ұйымдастыру	Дағды 1: Орманның санитарлық жағдайын жақсарту бойынша орман патологиялық тексеру жүргізу	Машықтар:
		1. Орманды қорғау бойынша жедел және статистикалық есептілікті, дабыл парақтарын талдау. 2. Орман объектілерін анықтау, сипаттау, сәйкестендіру әдістерін қолдану, екпелерге орман-патологиялық сипаттама беру. 3. Орман-патологиялық және өзге де ақпарат дерекқорларымен жұмыс істеу. 4. Негізгі және арнайы компьютерлік бағдарламаларда жұмыс істеу. 5. Жиналған ақпаратты түсіндіру және ұсыну. 6. Картографиялық материалдарды пайдаланыңыз.
		Білімдер:
		1. ҚР Орман Кодексі. 2. Қоршаған ортаны қорғау және табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану жөніндегі заңнама және орман шаруашылығы жөніндегі басқа да заңнамалық актілер. 3. ҚР еңбек заңнамасының негіздері. 4. Орманды қорғау мәселелері бойынша нормативтік және әдістемелік құжаттар. 5. Ормандарды қорғау жөніндегі техникалық құжаттаманы ресімдеу жөніндегі нормативтік және әдістемелік құжаттар. 6. Ағаш және бұта түрлерінің биологиясы. 7. Орман таксациясы. 8. Орман энтомологиясы және фитопатология 9. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Тұрақты және (немесе) уақытша байқау пункттерін (тұрақты және (немесе) уақытша сынақ алаңдарын)салу	Машықтар:
		1. Орман объектілерін анықтау, сипаттау, сәйкестендіру әдістерін қолдану, екпелерге орман-патологиялық сипаттама беру. 2. Зиянды организмдер популяциясының жай-күйін талдау әдістері мен құралдарын қолдану 3. Навигациялық аспаптар мен картографиялық материалдарды пайдалану. 4. Тақырыптық шифрды шешу. әуе және ғарыштық суреттер. 5. Орман патологиялық мониторинг объектісі бойынша жиналған ақпаратты түсіндіру және ұсыну. 6. Негізгі және арнайы компьютерлік бағдарламаларда жұмыс істеу. 7. Рельефке назар аударыңыз. 8. Коммуникациялардан оқшауланған орманда автономды жұмыс жасаңыз. 9. Жанжалды жағдайларды шешіңіз.

		Білімдер:
		1.ҚР Орман шаруашылығы саласындағы заңнамалық және нормативтік құжаттары. 2.Орманды қорғау мәселелері бойынша нормативтік және әдістемелік құжаттар. 3.Орман-патологиялық мониторинг өндірісінің технологиясы мен әдістері. 4. Еңбек заңнамасының негіздері, Қоршаған ортаны қорғау, ішкі еңбек тәртібі ережелері, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі іс-шаралар. 5. Өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік талаптары. 6. Қазақстан Республикасының Орман шаруашылығы саласындағы өзге де заңнамалық және заңға тәуелді нормативтік құқықтық актілері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 3: Тұрақты және таңдамалы жердегі (заттай) бақылаулар	Машықтар: 1. Орман-патологиялық мониторинг кезінде белгіленген нысан бойынша сынақ алаңдарындағы ағаштарды жеке сипаттау. 2. Бөлімдегі ағаш түрлерін күй санаттары бойынша көзбен бөлу. 3. Зақымдану белгілерін және екпелердің әлсіреуі мен өлу себептерін анықтаңыз. 4. Ағаштарды жай-күй санаттары бойынша тұрақты және (немесе) уақытша сынақ алаңдарында тарату. 5. Екпелерді іріктеп таксациялау. 6. Орман-патологиялық бөлінділерді бөліңіз. 7. Екпелердің санитарлық және орман-патологиялық жағдайын бағалау. 8. Зиянды организмдердің ошақтарын анықтаңыз. 9. Климаттық факторлардың, табиғи апаттардың теріс әсерінен зақымдалған орман алқаптарын анықтаңыз. 10. Зиянды организмдер ошақтарының шекараларын және ормандарға өзге де жағымсыз әсерлерді тақырыптық орман карталарына салу. 11. Бақылау нәтижелерін белгіленген нысанда құжаттау және ормандардың санитарлық және орман патологиялық жай-күйін электрондық түрде немесе қағаз жеткізгіштерде бағалау және оларды деректер базасын қалыптастыру үшін беру.
		Білімдер:
		1.ҚР Орман шаруашылығы саласындағы заңнамалық және нормативтік құжаттары. 2.Орманды қорғау мәселелері бойынша нормативтік және әдістемелік құжаттар. 3.Ормандарды қорғау жөніндегі техникалық құжаттаманы ресімдеу жөніндегі нормативтік және әдістемелік құжаттар. 4.Ағаш және бұта түрлерінің биологиясы. 5.Орман-патологиялық мониторинг өндірісінің технологиясы мен әдістері. 6.Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері. 7.Орман-патологиялық зерттеу өндірісінің технологиясы мен әдістері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Зиянды организмдердің түрлік құрамын анықтау және зиянды организмдердің ошақтарын түгендеу жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру.		

Дағды 1: Дала жағдайында зиянды организмдердің түрлік құрамын анықтау	Машықтар: 1. Энтомологиялық және фитопатологиялық коллекциялармен жұмыс істеу дағдыларын қолдану. 2. Зиянкестер мен қоздырғыштардың түрлерін анықтаушылармен жұмыс жасаңыз. 3. Оптикалық құрылғылармен жұмыс істеу: үлкейткіш әйнек, камера. 4. Анықтамалық үлгілерді дайындау: энтомологиялық, фитопатологиялық және коллекциялар мен экспозициялар үшін Ағаш түрлерінің зақымдануы. 5. Негізгі және арнайы компьютерлік бағдарламаларда жұмыс істеу. 6. Есеп құжаттамасын жүргізу. 7. Рельефке назар аударыңыз. Білімдер: 1. Ағаш және бұта түрлерінің биологиясы. 2. Орман энтомологиясы және Орман фитопатологиясы. 3. Орман шаруашылығы. 4. Орман-патологиялық мониторинг, орман-патологиялық зерттеу әдістері мен технологиялары. 5. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 2: Зиянды организмдердің популяциясын іріктеп жерүсті (заттай) бақылау, зиянды организмдердің ошақтарын түгендеу	Машықтар: 1. Дала жағдайында орман объектілерін анықтау, сипаттау, сәйкестендіру әдістерін қолдану, орман-патологиялық сипаттама беру екепелер. 2. Зиянды популяциялардың жай-күйі туралы мәліметтерді жинау және талдау әдістерін қолдану организмдер. 3. Зиянды организмдердің түрлік құрамын анықтаңыз. 4. Жиналған ақпаратты егжей-тегжейлі бақылау объектісі бойынша түсіндіру және ұсыну. 5. Навигациялық аспаптар мен картографиялық материалдарды пайдалану. 6. Бастапқы есеп құжаттамасын жүргізу. 7. Негізгі және арнайы компьютерлік бағдарламаларда жұмыс істеу. 8. Орман зиянкестері мен ауруларының түрлік құрамын, олардың саны мен таралуын анықтаңыз, Зиянкестер популяциясының жағдайына талдау жасаңыз. 9. Алынған мәліметтер негізінде Зиянкестер популяциясының одан әрі дамуы туралы болжам жасаңыз. 10. Жауынгерлік іс-шараларды өткізудің орындылығы немесе санитарлық кесу және басқа да орман қорғау іс-шараларының көлемі туралы ұсыныстар дайындау. Білімдер: 1. ҚР Орман шаруашылығы саласындағы заңнамалық және нормативтік құжаттары. 2. Орманды қорғау мәселелері бойынша нормативтік және әдістемелік құжаттар. 3. Ормандарды қорғау жөніндегі техникалық құжаттаманы ресімдеу жөніндегі нормативтік және әдістемелік құжаттар. 4. Орман таксациясы. 5. Геодезия, картография және геоақпараттық жүйелер.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Командада жұмыс істей білу Бастамашылық Қызығушылық Қарым-қатынас Шешім қабылдау қабілеті Ақпаратпен жұмыс істей білу шешімділік		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Инженер-таксатор	
	6	Орман шаруашылығы инженері	
14. Кәсіптің карточкасы «Учаске бастығы (орман шаруашылығында)»:			
Топтың коды:	1310-2		
Қызмет атауының коды:	1310-2-021		
Кәсіптің атауы:	Учаске бастығы (орман шаруашылығында)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы Учаске бастығы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1210-0-070 - Орман шаруашылығындағы ұйымдардың басшысы (директоры, президенті және т.б.) 1310-2-015 - Орман питомнигінің бастығы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ормандарды пайдалануды, оларды қорғауды, қорғауды және өсімін молайтуды қамтамасыз ету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Мекеменің өндірістік-шаруашылық қызметін қамтамасыз ету және ұйымдастыру. 2. Мекеменің қаржылық-экономикалық қызметін ұйымдастыру.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Мекеменің өндірістік-шаруашылық қызметін қамтамасыз ету және ұйымдастыру.			

	Дағды 1: Табиғатты ұтымды пайдалану, қорғаныш орман өсіру және Ормандарды қорғау саласындағы өндірістік және шаруашылық қызметті ұйымдастыру және қамтамасыз ету	Машықтар: 1. Мекемелердің барлық қызметкерлеріне, оның ішінде мемлекеттік орман күзеті мен орман өрт сөндіру бөлімшелеріне жалпы басшылық жасау, сондай-ақ оларды жұмыспен қамтамасыз ету. 2. Орман шаруашылығы іс-шаралары, орман пайдалану, ормандарды молықтыру және орман өсіру, ормандарды қорғау және қорғау жөніндегі жоспарлар мен жобалардың дұрыс орындалуын қамтамасыз ету. 3. Табиғатты ұтымды пайдалануды қамтамасыз ету, ормандарды қалпына келтіру және орман өсіру, ормандарды патогендік организмдерден қорғау, орман өрттерінің алдын алуға және ормандардың рекреациялық құндылығын арттыруға бағытталған ұйымдастырушылық, техникалық және орман шаруашылығы іс-шараларының жүйесін әзірлеу жөніндегі өндірістік ағымдағы және перспективалық жоспарларды жасауды бақылау. 4. Ғылыми қызметкерлерді тарта отырып, генетикалық-селекциялық негізде тұрақты орман тұқымы базасын және генетикалық мақсаттағы объектілерді құру жөніндегі іс-шараларды жүзеге асыру және үйлестіру. 5. Орманды қалпына келтіру жұмыстарын жүргізуді (тұқым жинау, отырғызу материалын өсіру, орман дақылдарын құру), орман шаруашылығы жұмыстарын орындауды (басты, аралық пайдалануды кесу және т.б.), орман пайдалану ережелерін сақтауды бақылау және ұйымдастыру. 6. Өртке қарсы профилактикалық шаралардың жүргізілуін, орман өрттерін тез анықтау мен сөндіруді, орман бұзушылықтардан қорғауды, профилактикалық және жойғыш орман патологиялық іс-шаралардың орындалуын қамтамасыз ету және бақылау. 7. Орман шаруашылығы, ормандарды молықтыру және орман өсіру, ормандар мен жануарлар дүниесін қорғау және қорғау саласында шетелдік және отандық ғылым мен техниканың әзірлемелерін енгізуді жүзеге асыру. Білімдер: 1. ҚР Орман Кодексі. 2. Қоршаған ортаны қорғау және табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану жөніндегі заңнама және орман шаруашылығы жөніндегі басқа да заңнамалық актілер. 3. Учаскенің өндірістік-шаруашылық қызметіне қатысты қаулылар, өкімдер, бұйрықтар, нұсқаулықтар және басқа да басшылық материалдар. 4. Экономика, өндірісті ұйымдастыру, Еңбек және басқару негіздері. 5. Еңбек заңнамасының негіздері. 6. ҚР Салық кодексі (орман заңнамасын бұзғаны үшін айыппұл мөлшерін белгілеу үшін). 7. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормалары.
Еңбек функциясы 2: Мекеменің қаржылық-экономикалық қызметін ұйымдастыру.	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	Дағды 1: Мекеменің қаржылық-экономикалық қызметін және оны оңтайландыру жолдарын ұйымдастыру және бақылау	Машықтар: 1. Штат кестесін, шығыстар сметасын, бюджеттен тыс қаражаттың түсу жоспарын жасауды бақылау. 2. Ресурстарды үнемді жұмсау, прогрессивті технологиялар мен жоғары өнімді техниканы енгізу мәселелерін шешу үшін мекеменің қаржылық және экономикалық қызметін талдау. 3. Жеткізушілер алдында материалдарды, техниканы, қорларды және т.б. төлеу бойынша, қызметкерлер алдында – еңбекақы төлеу бойынша міндеттемелердің уақтылы орындалуын қамтамасыз ету. 4. Қаржы ресурстарын ұтымды және мақсатты пайдалануды бақылау. 5. Өндірістік және еңбек ресурстарын пайдалану дәрежесін, техниканың, қолданылатын технологиялардың жай-күйін, өндірісті, еңбекті және басқаруды ұйымдастыруды бағалау. 6. Ресурстарды неғұрлым тиімді пайдалануға, ғылыми-техникалық прогрестің әзірлемелерін таратуға, жағымсыз құбылыстар мен нашар орындалған жұмыстың себептерін азайтуға бағытталған іс-шаралардың орындалуын бақылау.	
		Білімдер: 1. Штат кестесін, шығыстар сметасын, бюджеттен тыс қаражаттың түсу жоспарын жасауды бақылау. 2. Ресурстарды үнемді жұмсау, прогрессивті технологиялар мен жоғары өнімді техниканы енгізу мәселелерін шешу үшін мекеменің қаржылық және экономикалық қызметін талдау. 3. Жеткізушілер алдында материалдарды, техниканы, қорларды және т.б. төлеу бойынша, қызметкерлер алдында – еңбекақы төлеу бойынша міндеттемелердің уақтылы орындалуын қамтамасыз ету. 4. Қаржы ресурстарын ұтымды және мақсатты пайдалануды бақылау. 5. Өндірістік және еңбек ресурстарын пайдалану дәрежесін, техниканың, қолданылатын технологиялардың жай-күйін, өндірісті, еңбекті және басқаруды ұйымдастыруды бағалау. 6. Ресурстарды неғұрлым тиімді пайдалануға, ғылыми-техникалық прогрестің әзірлемелерін таратуға, жағымсыз құбылыстар мен нашар орындалған жұмыстың себептерін азайтуға бағытталған іс-шаралардың орындалуын бақылау.	
		Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Мақсаткерлік Бастамашылық Тұрақты өзін-өзі жетілдіру Сынды қабылдау қабілеті Мәселелерді шешудің жеделдігі Тез шоғырлану мүмкіндігі Жоспарлау қабілеті Өз жұмысыңызды талдаңыз және жақсартыңыз Қызметкерлерді басқара білу Өз шешімдеріңіздің дұрыстығын талап етіңіз Умение координировать Подбирать высококвалифицированную команду Позитивті мінез-құлық қоймасы Эмпатия қабілеті		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	8	Бас инженер (орман шаруашылығында	

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

15. Мемлекеттік органның атауы:
16. Өзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):
Консорциум «Комплекс агропромышленных ассоциаций»
Орындаушылар:
Мамбетов Б.Т., +7 (777) 116 40 37, forest-institute.kz@mail.ru
Майсупова Б.Д., +7 (705) 776 93 37, bagila.maisupova@mail.ru
17. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес:
18. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: -
19. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: -
20. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 2, 2023 г.
21. Бағдарлы қайта қарау күні: 30.05.2026 г.